

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ὁ Χριστιανὸς ἔχει χρέος νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν ἀφόβως, μετὰ παρρησίας.

1. Ὁ Κόσμος ὁμιλεῖ ἀφησέ τον καὶ ἄς λέγῃ. Τὸ στόμα τῶν ἀγνώστων ἔχει νὰ εἰς ἐμποδίση νὰ μὴ λέγῃς τὴν ἀλήθειαν; Τὸ ψεῦδος ἔχει ἀρχηγὸν τὸν Διάβολον, καὶ ἡ ἀλήθεια ἔχει ἀρχηγὸν τὸν Χριστόν. ποῖον ἀπὸ τοῖς δύο ἔχεις νὰ μιμηθῆς τὸν Χριστόν τὸν εὐεργέτην σου, ἢ τὸν διάβολον τὸν ἐχθρόν σου; Καὶ τί θέλει σοῦ εἰπεῖ ἓνας ἀφρων, ὅτα λέγῃς τὴν ἀλήθειαν; βέβαια ὄχι ἄλλο, παρὰ πῶς φοβῆσαι περισσότερον τὸν Θεὸν παρὰ τοὺς ἀνθρώπους. Ὡς καὶ εὐτοὶ οἱ κακοὶ καὶ πονηροὶ ἄνθρωποι θέλουν σὲ ἐπαϊνέσαι, πῶς λέγεις τὴν ἀλήθειαν. Καὶ τί σε μέλλει ἀνλέγῃ ὁ κόσμος τίποτε διὰ σέ; Τὸ ἔργον σου μόνον νὰ εἶναι θεάρεστον καὶ καλλήτερα νὰ ἔχῃς φίλον τὸν Θεόν, παρὰ τὸν ἄνθρωπον.

2. Μεγάλη ἀχρειότης, καὶ ὀλιγοφυχία τοῦ Χριστιανοῦ νὰ ἐντροπέεται τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Οἱ ἄνθρωποι καυχῶνται, ὅταν βαστοῦσιν ἐπάνω των κανένας σημεῖον τοῦ Βασιλέως των· καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ ἐντροπωνται τὸ σημεῖον τοῦ ἐσταυρωμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ὅλοι οἱ τεχνῖται, καὶ οἱ πλέον οὔτιδανοὶ κηρύττουσι παρρησίαν τὴν τέχνην των, καὶ οἱ Χριστιανοὶ νὰ μὴ κάμνουςι τὸ ἴδιον διὰ τὴν τιμὴν τῆς Ἐκκλησίας των; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θέλει ὁμολογήσει ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πατέρα του ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ὁμολογήσῃ ἐδῶ ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· « Πᾶς ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου » τοῦ ἐν Οὐρανοῖς « (Ματ. ι'). Καὶ ὅποιος ἀρνηθῇ τὸν Χρι-

στὸν ἔμπροσθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, θέλει τὸν ἀρνηθῆ καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὴν βασιλείαν του. » Ὅστις δ' ἀν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς. « Καὶ πάλιν. ὅποιος ἐντραπῆ τὸν Χριστὸν ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον, θέλει τὸν κατασχύνει καὶ ὁ Χριστὸς ἐκεῖ ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πατέρα του. » Ὅς γὰρ ἀν ἐπαισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. « (Λουκ. θ').

3. Καὶ διατί νὰ ἐντρεπώμεθα τὸν γλυκυτατόν μας Ἰησοῦν Χριστόν; Τάχα τὸ ὄνομά του εἶναι ἄτιμον; ἴσως τὰ ἔργα του εἶναι ἄσχημα; ἂν τύχῃ τὸ παράδειγμα του εἶναι ἐντροπή νὰ τὸ ἀκολουθοῦμεν; Βάσαι τῆς ἀφροσύνης μας. Ἡμεῖς δὲν ἐντρεπόμεθα ὅταν κάμνωμεν ἀπωτίας. ὅταν βλασφημοῦμεν, καὶ πολλάκις τὸ καυχώμεθα νὰ ἀμνηστάνωμεν, καὶ ἐντρεπόμεθα νὰ εἴμεθα καλοὶ, καὶ νὰ πράττωμεν ἔργα ἀγαθὰ; Ἄς εἰπῆ ὅποιος θέλει φρονιμώτερος καὶ τιμιώτερος ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις λατρεύει τὸν Θεὸν πιστῶς, καὶ τὸν κηρύττει παρρησίᾳ χωρὶς ἐντροπῆν.

4. Ἐξετάσατε τὸν ἑαυτόν σας, ἂν φοβῆσθε περισσότερο τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ἂν αἱ φαντασίαι τοῦ κόσμου σᾶς ἐμποδίζουσι νὰ ἀναπληρῶντε τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ Χριστιανοῦ. Οὐκ ἐπαισχύνομαι τὸ Εὐαγγέλιον (° Ρωμ. ι'). Δὲν πρέπει νὰ φοβῆται, μηδὲ νὰ ἐντροπίζεται τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος, ὅστις φέρει εἰς τὸ πρόσωπον τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

°Οτι ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ θαρρῆ εἰς τὸν
ἑαυτόν του.

1. Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ φοβῆται ἀπὸ τὸν ἑαυτόν
του περισσότερο, διότι ἡ ἀδυναμία του εἶναι δυνατωτέρα
ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην δύναμιν. Φθάνει μόνον ἓνας λόγος, ἓνα
κύτασμα, ἓνα παραμικρὸν δάκρυον νὰ τὸν νικήσῃ. Ἐξέ-
πεσεν ὁ Ἀδάμ· ὁ Σολομὼν ἐγκατέλιπε τὸν Θεὸν· ὁ Πέτρος
ἀρνήθη τὸν Χριστόν· καὶ τί θέλουσι πάθει τὰ ἀδύναμα
κλιμακίαι, ὅταν ὀλίγος ἄνεμος κρημνίσῃ τὰς δυνατὰς κέ-
ρυους;

2. °Ο ἄνθρωπος κατῆς περισσότερας φοραῖς νικᾶ-
ται χωρὶς νὰ παλεύσῃ. Τὰ πάθη μας ἐσωτερικὰ, καὶ ἐξω-
τερικὰ πάντοτε μᾶς πολεμοῦσι χωρὶς νὰ παύσουν ποτέ. Ἡ
καρδιά μας εἶναι ὁ πλέον θανάσιμος ἐχθρὸς μας. Πολλοὶ
ἀπὸ ἐκείνους αἵτινες ἐνίκησαν καὶ τυράννους καὶ δαίμονας,
ἐνικήθησαν ἀπὸ τὰ πάθη καὶ ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας των. Ἄς
φυλάττεται λοιπὸν καθένας νὰ μὴ ἐμπιστεύεται εἰς τὸν
ἑαυτόν του.

3. Πόσοι μεγάλοι Ἅγιοι καὶ Ἀσκηταὶ ἐδειλίασαν,
ὅταν ἐπλησίασαν εἰς τὸν θάνατον, συλλογιζόμενοι τὴν φο-
βερὰν ἀπόφασιν τῆς θείας Δικαιοσύνης; Εἰς μίαν στιγμὴν
ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ εὔρεθῇ ἢ ἄξιος, ἢ ἀνάξιος. »°Ο ἄσκητων
» ἐστάναι βλέπετω μὴ πείσῃ « (ἁ Κορ. ι'). Ἡγουν, ὅστις
λέγει ὅτι στέκεται στερεὸς, ἄς προσέχη μὴ κρημνισθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀπερνᾷ τὸν καιρὸν ταυ εἰς μάτην.

1. Ὅποιος ἀφίνει τὸν καιρὸν του καὶ ἀπερνᾷ ματαίως χωρὶς κανένα ψυχικὸν κέρδος, εἶναι ὁ ἀφρονέστατος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ εἶναι πολλὰ ὀλίγη, καὶ πᾶσα στιγμή τῆς ζωῆς μας εἶναι πολυτίμητος· καὶ ἡμεῖς τὴν ἀφίνομεν καὶ περνᾷ ὡσὰν νὰ μὴ εἶχε νὰ τελειώσῃ ποτέ, ἢ ὡσὰν νὰ μὴ ἔχωμεν νὰ κάμωμεν τίποτε;

2. Ἄν ἓνας ἄνθρωπος κολασμένος ἤθελεν ἔχει μιαν μόνην στιγμὴν ἀπὸ τὸν χρόνον τὸν ὁποῖον ἐγὼ ματαίως ἐξοδιάζω, τάχα τί μετάνοιαν ἤθελε κάμει διὰ τὰς ἁμαρτίας του; καὶ ἐγὼ τὸν ἀφίνω καὶ περνᾷ ματαίως; Εἰς πᾶσαν στιγμὴν τῆς ζωῆς ἤμπορῶ νὰ κερδήσω μίαν αἰώνιον μακαριότητα, καὶ ἐγὼ τὴν χάνω ματαίως.

3. Βαβαὶ τῆς ἀγνωσίας μας. Ὅταν θέλωμεν νὰ πλουτήσωμεν, δὲν ἀφίνομεν νὰ μᾶς ἀπεράσῃ μηδὲ ὁ ἐλάχιστος χρόνος, καὶ μόνον διὰ τὴν σῴτηρίαν μας τὸν ἀφίνομεν καὶ ὑπάγει χωρὶς κέρδος. Δὲν λέγεται, ὄχι, ἡμέρα εὐτυχῆς ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν αὐξάνομεν τοὺς θησαυροὺς μας, ἢ λαμβάνομεν τιμὰς καὶ ἀξίας, ἀλλ' ἐκείνη μόνη εἰς τὴν ὁποίαν ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθόν, καὶ εὐχαριστεῖται ὁ Θεός. Πᾶν μας ἔργον ἄς γίνεταί εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ μὲ τέτοιαν καρδίαν καὶ συλλογισμὸν νὰ ἐργαζώμεθα, ὥστε, ἂν τύχη κανεὶς καὶ μᾶς ἠέρωτήσῃ, τί ἐργαζόμεθα; νὰ εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ τὸν ἀποκριθοῦμεν, λέγοντες

Ἔργαζόμεθα διὰ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

4. Στοχασθῆτε λοιπὸν ὅτι ὅλος ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τὸν ὁποῖον δὲν ἐμεταχειρίσθητε διὰ τὸν Θεὸν, καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν σας, εἶναι ὅλος χαμένος. Ἀποφασίσατε ἀπὸ τῶρα καὶ ἔμπροσθεν νὰ μὴ ἀφήσεται ἡ ἀπερχομένη εἰς μάτην μηδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ χρόνου, ἀλλ' ὅλον νὰ τὸν ἐξοδεύετε εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σας.

Οὐκ ἔδωκεν ἀνεσιν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν, λέγει ὁ Σειράχ (Κεφ. 15), ἤγουν ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὸν καιρὸν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, καὶ ὄχι νὰ τὸν ἀπερνοῦμεν εἰς τὰς ματαιότητάς τοῦ κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ Χάριτος.

1. Ἡ Χάρις εἶναι δύο λογῶν, ἄλλη φωτιστικὴ, καὶ ἄλλη ἁγιαστικὴ. Φωτιστικὴ εἶναι ἐκεῖνη, ἣτις φωτίζει τὸν νοῦν μας, καὶ κινεῖ τὴν θέλησίν μας νὰ πράξῃ τὸ ἀγαθόν. Αὕτη εἶναι ἡ τελειωτικὴ τοῦ ἀνθρώπινου αὐτεξουσίου. Καὶ εἶναι ἀναγκαία, διότι χωρὶς αὐτὴν δὲν ἔμποροῦμεν μῆτε νὰ ἀρχίσωμεν, μῆτε νὰ τελειώσωμεν καὶ νάνα ἀγαθὸν ἔργον. Ἁγιαστικὴ Χάρις εἶναι ἓνα θεῖον ὑῶρον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν σωτηρίαν του, καὶ τὸν ἀποτελεῖ ὄρατον, πλούσιον, περίβλεπτον, καὶ τέκνον Θεοῦ, καὶ κληρονόμον τῆς βασιλείας του. Εἶναι καὶ αὕτη ἀναγκαιοτάτη εἰς τὸν Χριστιανόν. Διότι χωρὶς αὐτὴν δὲν ἔμπορεῖ νὰ

γείνη ἠδ' ἀρεστός τῷ Θεῷ· διὰ τὴν ὁποίαν ἔχομεν νὰ εἰ-
ποῦμεν τὴν ὥραν.

2. Ἡ Χάρις ἡ ἀριστική ἀπεργάζεται τὸν ἄνθρωπον ὥρατον καὶ τοῦτο εἶναι φανερόν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁλος ὥρα-
ότης· νόποιος· μετέχει τοῦ Θεοῦ μετέχει ἀπὸ μίαν ἄκρα ὥ-
ραιότητά. Γίνεται λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὥρατος μετὴν τῆς τοιαύ-
της Χάρις διὰ τὸ πρωτότυπον, μετὸ ὁποῖον συμμορφύνε-
ται. Κοινωνοὶ Θείας φύσεως, γράρει Πέτρος ὁ Ἀπόστολος
(6'. Ἐπιστ. Πέτρ. Κεφ. α'). Ὡστε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς
τὸν Θεὸν εἶναι κατὰ φύσιν, ἔρχεται νὰ γείνη εἰς τὸν ἄν-
θρωπον κατὰ Χάριν καὶ κατὰ συμβεβηκός.

3. Ἡ Χάρις αὕτη ἀποτελεῖ τὸν ἄνθρωπον ὅχι μόνον ὥρατον, ἀλλὰ καὶ πλούσιον. Τὰ ὄρη, τὰ ἔποια γεν-
νοῦσι τὸ χρυσίον, ἔξωθεν εἶναι γυμνότατα ἀπὸ πᾶν φυτὸν
καὶ χόρτον. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μετὴν τῆς θείας Χάρις γίνεται
καὶ πλούσιος ὁμοῦ καὶ ὥρατος. Αὕτη εἶναι ἐκεῖνη ἡ ἐπαγγελία,
τὴν ὁποίαν ἔταξεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ εἰς τὰς βρι-
χάσ μας. Τὰ μέγιστα ἡμῶν καὶ τίμια ἐπαγγέλματα δε-
δωρηται, γράρει ὁ Κύριός (6'. Πέτρ. α').

4. Ἡ Χάρις αὕτη ἀνεβάζει τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς
μὴν ἄκραν ἀξίαν· καὶ τοῦτο φανερόν. Ὅτι δι' αὐτῆς γί-
νεται Υἱὸς Θεοῦ κατὰ Χάριν. Ἐδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
» τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. « (Ἰωάν. α'). διότι ἡ Χάρις εἶναι
ἓνας θεϊκὸς σπόρος, καὶ κατὰ τὸν σπόρον γίνεταί καὶ ὁ
καρπός. Ἡ Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ
» ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει « (1'. Ἐπιστ. γ').
Αὕτη εἶναι ἐκεῖνη ἡ δόξα, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Κύριός μας
Ἰησοῦς Χριστὸς ἠμίλησεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ διδασχῆν.
Πάτερ, τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκάς μοι αὐτοῖς (Ἰωάν.

ιζ'). Ἦγουν, τὴν τιμὴν καὶ ἀξίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἔδω-
 σες, τὴν ἐμετάδωσχ εἰς τοὺς ἄλλοις μὲν πιστεύουσιν. Ἀφρονέ-
 στατοι ἀμαρτωλοὶ, οἳ τινὲς διὰ μίαν προσηκίον ἠδονὴν
 ἀλλάζετε μίαν τοιαύτην ἐξοχωτάτην ἀξίαν.

5. Περίσλεπτος καὶ θαυμάσιος ὁ ἄνθρωπος γίνεται
 μὲ ταύτην τὴν ἁγιωτάτην Χάριν. Ἐνας λεπρότατος, ἄν-
 θρωπος, καὶ ἀπὸ τὰ τέρατα ἀσχημότερος, ἂν τύχη νὰ ἔ-
 χη ταύτην τὴν Χάριν, ὑπερέχει εἰς τὴν ἀξίαν ὅλους τοὺς
 Βασιλεῖς τοῦτου τοῦ κόσμου. Ὡς καὶ τοὺς ἰδίους Ἀγγέ-
 λους σύρνει νὰ τὸν θαυμάζουσιν. Ἀφρονες λοιπὸν εἶναι οἱ
 λέγοντες, ὅτι δὲν ἔχω ἄλλο πρᾶγμα, παρὰ τὸν Θεόν. Ἐ-
 χουσι τὸν Θεόν, καὶ λογιάζουσι νὰ εἶναι πτωχοί. Πτωχοὶ
 εἶναι οἱ πανάθλιοι ἀμαρτωλοὶ, καὶ ἄς εἶναι καὶ πλούσιοι
 ὑπὲρ πάντας, ὅτι ὑστεροῦνται τῆς τοιαύτης οὐρανίου Χά-
 ριτος.

6. Οἱ Ἅγιοι πάντες διὰ νὰ στερεώσουν, καὶ νὰ αὐ-
 ξήσουν ταύτην τὴν Χάριν, ἄφιναν καὶ κόσμον καὶ τὰ ἐν
 κόσμῳ, καὶ δέτριβαν εἰς τὰς ἐρήμους μὲ σκληραγωγίας
 καὶ γυμνασίας. Ὁ Ἰῆος Χριστός, ὁ Υἱός, καὶ Λόγος τοῦ
 Θεοῦ, διὰ νὰ μᾶς χάμη ἀξίους τῆς τοιαύτης Χάριτος, κο-
 πιάζει ἔδω εἰς τὸν κόσμον, καὶ δίδει τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς
 θάνατον, καὶ ὁ κόσμος δὲν λογιάζει ταύτην τὴν Χάριν διὰ
 οὐδετίποτε; Καὶ ποῖος ἀράγει νὰ πλανᾶται, ὁ Χριστός. ἢ
 ὁ κόσμος; Ὡς ἁγιωτάτη Χάρις, καὶ πῶς δὲν γνωρίζεσαι
 ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους; Μὲ δίκαιον τρόπον ἐπαχραπονεῖτο καὶ
 ἐκεῖνος ὁ πολύτλας Ἰωβ, καὶ ἔλεγεν. "Οὐκ οἶδε βροτῶς
 τὸ τίμημα αὐτῆς, ἢ Ἦγουν, δὲν καταλαμβάνει ὁ ἄνθρω-
 πος τὴν τιμὴν καὶ ἀξίαν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τῆς χρήσεως τῆς Χάριτος.

1. Πᾶσαν μίαν παραφροσὴν Χάριν τὴν ὁποίαν ἔχομεν, μᾶς τὴν ἀγόρασεν ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τὸ ἴδιόν του αἷμα. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος δὲν βάνῃ εἰς τὸν νοῦν του τὸν ἀγαθὸν λογισμόν, ὅστις τοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅταν ἀντιστέκεται εἰς τὴν ἔμπνευσιν καὶ εἰς τὸν φωτισμόν τοῦ Θεοῦ, ὅστις τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὸ ἀγαθόν· βεβαίωτατα καταπατεῖ τὸ δεσποτικὸν αἷμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐργάζεται ἀνίσχυρον καὶ ἀνωφελῆ τὸν καρπὸν, ὅστις ἔωρεῖται διὰ τοῦ ἀκράντου πάθους τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2 Ἡμεῖς εἴμεθα χρεῶσται νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ὄχι μόνον διὰ τὰς χάριτας, τὰς ὁποίας ἐλάβομεν καὶ καθημέραν λαμβάνομεν ἀπὸ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείναις ἀκόμη, τὰς ὁποίας ἤθελε νὰ μᾶς δώσῃ, ἂν δὲν τὰς ἀπεστρεφόμεθα. Ὁ ἥλιος λάμπει, καὶ ἡμεῖς κλείομεν τὰ ὄμματα, ἀπὸ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸ φῶς του; Τὸ ὄλον στέκει εἰς ἡμᾶς, νὰ θελήσωμεν νὰ ἀνοίξωμεν τὰ ὄμματά μας νὰ φωτισθῶμεν, διὰ νὰ περιπατῶμεν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, καὶ νὰ πράττωμεν τὰ συμφέροντα.

3 Ἀράγε πόσαις φοραῖς μᾶς ἐφώτισεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ πράξωμεν ἔργα ἀγαθὰ, καὶ ἡμεῖς δὲν ἠθελήσαμεν; Μεγάλῃ μωρία. Νὰ εἴμεθα τόσον καιρὸν μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ νὰ μὴ λαμβάνωμεν κανένα καρπὸν. Νὰ μᾶς φοβερίζῃ ὁ Θεὸς μετὰ τόσα

παραδείγματα, καὶ ἡμεῖς νὰ μένωμεν ἀδιόρθωτοι. Ἄς στοχασθοῦμεν ὁμῶς καλὰ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἕνας δανειστής, ἔστις ἂν δὲν μᾶς βιάζῃ ἐδῶ νὰ πληρώσωμεν τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον τοῦ χρεωστοῦμεν, θέλει μᾶς τὸ ζητήσῃ μὲ τόκους βαρυτάτους ἄχρις ἐσχάτου ὀβολοῦ.

4. Εὐχαριστήσατε τὸν Θεὸν διὰ ὅλας τὰς χάριτας, τὰς ὁποίας σᾶς ἔδωκε, καὶ ζητήσατε συγχώρησιν, διότι ἐστάθητε ἀχάριστοι. Ἀκοιέτέ τον δταν σᾶς φωτίζῃ, καὶ τᾶς ὁμιλῇ εἰς τὴν καρδίαν· καὶ φοβηθῆτε, ὅτι ἂν δὲν τοῦ ὑπακούσῃτε, θέλει σᾶς ἀποστραφῆ παντελῶς.

Ἐδόθη πολὺ, πολὺ καὶ ζητηθήσεται παρὰ αὐτοῦ (Λουκ. ιβ'). ἤτοι, ὅστις ἔλαβε περισσοτέραν χάριν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἔχει νὰ δώσῃ καὶ περισσότερο λογαριασμὸν δι' αὐτήν. Μετὰ τὴν χάριν ἡ κρίσις· εἶπεν ὁ Μέγας Βασίλειος· ἡγουν ἕστερα ἀπὸ τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν ἔλαβες Χριστιανὲ ἀπὸ τὸν Θεόν, θέλεις ἔλθει εἰς ἐξέτασιν πῶς τὴν ἀμεταχειρίσθης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

Περὶ τῆς Θείας Ἱερουργίας.

1. Ἡ Λειτουργία εἶναι μία ἀνθρώπις τοῦ παθῶς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γίνεται πάντοτε εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔγινε μίαν φοράν ἐπαινῶ εἰς τὸν Γολγοθᾶν. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχομεν χρέος νὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὸν Θεόν μίαν ἀνάλογον τιμὴν κατὰ τὴν ἀπείρον μεγαλειότητα, τὴν ὁποίαν ἔχει. Ἀλλὰ τοῦτο εἶ-

ναι αδύνατον. Διότι ἂν τοῦ προ σφύρωμεν ὅλα τὰ κτίσμα-
τα, οἷν ἔχουν ἀνάλογίαν κατὰ τὴν ἀξίαν του, καθὼς εἶ-
πεν ὁ Προφήτης. Ἐν τίνι καταλάβω τὸν Κύριον; ἤγουν,
τί ἄξιον ἤμπορῶ νὰ προσφέρω εἰς τὸν Θεόν; Ἄλλο ὄψρον
δὲν εἶναι ἄξιον δι' αὐτὸν παρὰ αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεός. Ὅταν
ἐγὼ θυσιάζω τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα,
τότε τοῦ ἀναφέρω ἀνάλογον τιμὴν καὶ ὄσσην ἐπιθομῶ νὰ
τοῦ ζώσω.

2. Ἡμεῖς παροργίζομεν τὸν Θεὸν καθ' ἑκάστην
ὥραν, καὶ τὸν ἀτιμάζομεν μὲ τὰς ἁμαρτίας μας, καὶ ἔ-
χομεν χρεὸς νὰ τοῦ ἀποδώσωμεν τὴν τιμὴν. Οὕτω ἐσὶ
ἡ θεία Δικαιοσύνη. Ἀπόδος μοι ὅπερ ὀφείλεις ἤγουν, ἀ-
πέδος μοι τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐστήκωσας. Ἀλλὰ τί
ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν ἱκανοποίησιν, ἐνῶ τὸ πρόσωπον τὸ
ὁποῖον ἀτιμάσαμεν εἶναι Θεῖον καὶ ἄπειρον; Δὲν ἀρκοῦσι
νὰ τοῦ θυσιάζω μήτε ὅλα τὰ ζῶα τοῦ κόσμου, μήτε τοὺς
υἱούς μου, καθὼς ἔκαμεν ὁ Ἀβραάμ. Τὰ ἁμαρτήματά μου,
χρειάζονται μίαν ἄπειρον θυσίαν, καθὼς εἶναι ἡ θυσία
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὸ θυ-
σιαστήριον. Αὐτὸς ὁ γλυκὺς Ἰησοῦς στέκεται ἕτοιμος
ὡς ἄμωρος ἄμωμος, νὰ δεχθῆ πάλιν θάνατον, διὰ νὰ κάμῃ
τὸν ἐξιλασμόν τῶν ἁμαρτιῶν μας ἔμπροσθεν εἰς τὸν Πα-
τέρα τοῦ τὸν Οὐράνιον.

3. Ο θάνατος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔστις ἔγιγεν
ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν, ἐστάθη μία καθόλου αἰτία νὰ θά-
νατώσῃ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ,
ἣτις ἀποτελεῖται καθ' ἑκάστην εἰς τὸ θυσιαστήριον, γίνε-
ται ἕνας ἐξιλασμός διὰ καθέναν μερικὸν ἄνθρωπον. Ἡγουν,
εἰς τὴν ἱεράν λειτουργίαν αὐτὸς πάλιν ἔρχεται νὰ ἀπο-

θάγη διὰ τὴν σωτηρίαν, τούτου καὶ ἐγείνου. Πῶς ἤμποροῦμεν λοιπὸν νὰ ἐκάνοποιήσωμεν τὴν θείαν δικαιοσύνην, ἂν δὲν παρὰστήσωμεν ἑμ. προσθὲν τῆς τῶν πάθη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ὅλα τὰ ἡμαρτήρια τῶν ἁγίων, ὅλα αἱ θλίψεις τῶν θλιβομένων, — καὶ ἀσκήσεις τῶν ἀσκητῶν δὲν ἔχουσι δύναμιν νὰ ἐξαλείψουν μηδὲ τὸ πικραμικρὸν μας ἁμαρτήρια.

4^ο Βεβαιότατα ὁ Θεὸς δὲν ὑπέφερεν τόσας ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ἀνίσως καὶ δὲν ἔβλεπεν εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ ἑώραν νὰ χύνεται τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ ἐπάνω εἰς τὰ θυσιαστήρια. Ἄν αἱ ἁμαρτίαι μας βοῶσιν ἐκδίκησιν, τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ βοᾷ ἔλεος. Καὶ τοῦτο εἶναι ἐξείνως τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ Ἀπόστολος. Ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ ἡγούν, μὲ τὸ μέσον τοῦ Χριστοῦ ἐπλούτισθητε, καὶ ἠμπορεῖτε νὰ πληροῦντε πᾶν χρέος καὶ βάρους, τὸ ὅποιον ἔχετε.

5 Ὅταν στεκώμασθε νὰ ἀκούσωμεν τὴν θείαν μυσταγωγίαν, ἐκείνην τὴν ἰδίαν ὥραν ὁ Χριστὸς, παριστάνει εἰς τὸν Πατέρα του τὰς δεήσεις τοῦ ἱερέως, καὶ δευθυσιάζεται ἀπὸ τὸν ἱερέα, δάχνει τὰς πληγὰς του, καὶ ὡσαν ὑπερασπιστὴς μας ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος. Σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν (Ἑβρ. ζ'). Διότι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος μεσίτης ἀνάμεσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τοῦτο ὁ Ἀπόστολος μᾶς τὸ διδάσκει λέγων (α' Τιμόθ. 6'). Ἰῆς Θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων. Τότε λοιπὸν μὲ πολὺ θάρρος

ἤμποροῦμεν νὰ ζητήσωμεν πᾶν ψυχωφελές ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ τὸ ἔχομεν βεβαίωτατα· διότι δὲν παρακαλοῦμεν μοναχοῦ μας, ἀλλ' ὁμοῦ μὲ τὸν Χριστὸν τὸν μεσίτην μᾶς, ὅστις εἶναι ἴσος μὲ τὸν Θεὸν καὶ πατέρα.

6. Στοχασθῆτε τῶρα ἔσοι δὲν στέκεσθε μὲ εὐλάβειαν. Ὃταν ὁ Χριστὸς παρακαλῇ τὸν πατέρα του εἰς βοήθειαν καὶ μὲ τὴν γλῶσσάν του καὶ μὲ τὸ ἴδιόν του αἷμα, εἶναι δίκαιον καὶ εὐλογον ἡμεῖς νὰ ὁμιλοῦμεν, καὶ μὲ τὰς ἀταξίας μας νὰ συγχύζωμεν τὰς δεήσεις του. Ποῖος κατάδικος περιγελαῖ καὶ ἀτακτεῖ ἕταν ἡ διαφεντευτής του δημηγορῇ εἰς τὸν κριτὴν διὰ τὴν σωτηρίαν του; Δὲν βλέπετε πῶς στέκονται οἱ κατάδικοι μὲ τὰ γόνατα εἰς τὴν γῆν καὶ μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὄμματα; διὰ τί δὲν κάμνομεν τὸ ἴδιον καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς Ἐκκλησίας; Ὁ ἱερεὺς, ὅστις θυσιάζει τὸν ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας κοινὸς πρέσβυς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ καθενὸς ξεχωριστά, ἔστις τὸν παραστέκεται, καὶ τὸν ἀκούει καὶ τὸν βάνει μεσίτην εἰς τὸν Θεόν, διὰ τὴν σωτηρίαν του. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἡμεῖς μὲ εὐλάβειαν καὶ ταπεινώσειν τῆς καρδίας μας νὰ τὸν ἀκούωμεν, διὰ νὰ τρυγῶμεν τὸν καρπὸν τοῦ Μυστηρίου, δηλαδή τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας.

7. Ἄς ὑπάγωμεν τὸ λοιπὸν εἰς τὰς ἱεράς ἐκκλησίας, καὶ ἄς στέκωμεν μὲ εὐλάβειαν εἰς τὸ Μυστήριον, αἱ ἄς ἐνώσωμεν τὴν γνώμην μας μὲ τὴν γνώμην τοῦ ἱερωσ, διὰ νὰ θυσιάζωμεν ὁμοῦ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ἢ νὰ πῶ καλῆτερα, ἄς ἐνώσωμεν τὴν καρδίαν μας μὲ τὴν καρδίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ τὰς προσφέρωμεν καὶ ἡμεῖς δύο ὁμοῦ εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τὸν ἐν τοῖς οὐρα-

νοῖς.

8. Ἐγὼ ὅταν ὑπάγω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ ἄλλον σκοπὸν δὲν ὑπάγω, παρὰ διὰ νὰ ἀπεδώσω τὴν τιμὴν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἠποικίαν μὲ τὰς ἁμαρτίας μου τοῦ ἐσθῆκωσα. Δεύτερον, νὰ τὸν εὐχαρίστησω εἰς τὰς ἀμέτρους χάριτας, τὰς ὁποίας μοῦ ἐδωκε καὶ καθ' ἑκάστην μου δίδει. Τρίτον, νὰ ἐξιλειύσω τὴν θείαν του Δικαιοσύνην. Καὶ τέταρτον, νὰ τὸν παρακαλέσω διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Μεγάλῃ ἐντροπῇ εἶναι, εἰς τὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων νὰ συντρέχωμεν, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ προστρέχωμεν.

9. Ἀπορασίσατε μιᾶ φορᾶ νὰ συντρέχετε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ παραστήκεσθε καθημέραν εἰς τὴν θείαν μυσταγωγίαν μὲ εὐλάβειαν. Καὶ ὅταν ᾤσθε εἰς τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν, νὰ λογιάζετε ὅτι στέκεσθε εἰς τὸν Γολγοθᾶν καὶ παραστήκεσθε τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου, καὶ θυσία καθαρὰ (Μαλ. α'.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῆς χρήσεως τῶν Μυστηρίων.

1- Τὰ Μυστήρια εἶναι ποταμοὶ, διὰ τῶν ὁποίων κοινωνοῦμεν τοῦ δεσποτικοῦ αἵματος καὶ σώματος· εἶναι αἱ πηγαὶ ὅλων τῶν χαρίτων, αἵτινες ἀναγκαίως συντρέχουσι διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Ὅποιος δὲν τὰ μεταχειρίζεται καθὼς πρέπει, ἐργάζεται ἀνωφελῆ τὴν δύναμιν.